

Pc

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se obračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

72. števil.

Maribor, dne 27. junija 1928.

Letnik XV.

Akcije Pašičeve vlade.

Vedno še visimo med možnostjo nove vojne ali pa novih državnih zvez na Balkanu in beograjski politiki, ki si že tako dolgo domišljujejo, da so ljubljenci Evrope in da vodijo Malo antanto, se še vedno niso streznili. Dovolj prilik in opominov je bilo k temu, pa nič se jih ni prišlo. Položaja ne poznajo niti v najbližji sosesčini, kaj šele dalje naokoli! O Franciji so mislili, da je brez-pogojna pokroviteljica in da bo na vsako željo iz Beograda namah poslala celo malo antanto za nami, fašistovsko Italijo so kovali v zvezde, ker je vrgla nekaj laskavih besed velesrbijanstvu, danes se pa Francija za Beograd ne zmeni in Italija kuje obroč okrog naše države.

Po treh letih ignoriranja in nasprotstva je naš zunanji minister pohvalil Stambolijskega in njegovo vladno in ko je ta 24 ur nato padla in je bil Stambolijski ubit, naša vlada zopet ni vedela, ali naj sama ukrene nekaj proti novi Bolgariji, ali pa naj čaka na zaveznika navodila. Zavezniki so se vsak po svoje ne glede na interese naše države orientirali napram novi Bolgariji in vse, kar se je v Beogradu govorilo in sklepalo o «akciji», je izhajalo iz ozkih strankarskih in še drugih interesov.

Po preobratu v Bolgariji je bil v Beogradu pravi tragikomični teden. Demokrati, ki so živega Stambolijskega na vso moč blatili ter označevali njegovo vladno za najhujšo diktaturo, so naenkrat zahtevali oboroženo intervencijo proti reakciji nove Cankove vlade, ko so se pa iz Bukarešte začeli oglašati politiki, ki še vedno mislijo, da se samo radi kake princeze lahko vodi politiko vojne in miru, so pa tudi v Beogradu spoznali to za silno dobro in demokratično idejo in začele so se kombinacije o novih državnih zvezah.

V Beogradu je že v navadi, da državniki takoj, ko se znajdejo v slabi situaciji, iščejo nove zaveznike. Tokrat sta postregla rumunski diktator Bratianu in grški Venizelos s kombinacijo rumunsko-grške-jugoslovanske-bolgarske zveze potom učvrščenja in sorodstva štirih vladarskih hiš. Ker pa Madžari tudi učvrščajo bolgarsko monarhijo in ker Italija skuša ustoličiti tujega kralja v Albaniji ter sta se Grčija in Rumunija že dovolj izkazali v protislovanskem duhu, se zdi Beogradu ta kombinacija včasih malo sumljiva, naukov vseh teh dogodkov pa le noče spoznati.

Prvi nauk je, da naša država ne sme voditi nobene imperialistične in protislovanske politike, drugi: vsaka država, ki hoče nekaj veljati v mednarodnem življenju, mora imeti doma urejene razmere in tretji: da ona vlada, ki računi s par glasovi večine ter se naslanja na žandarje, prej ali slej napravi svojo državo za avtomatično orodje tuje politike.

Tem naukom in resnicam ravno nasprotno pa je začela sedaj na vso moč nastopati Pašičeva vlada. Akcije, ki jih namerava in izvaja, pričajo o zaslepljenosti, ki misli, da doma zadostujejo žandarji, ki se ne zaveda, da nima za na zunaj niti najpotrebnejšega, ter ne razume, zakaj sta Avstrija in carska Rusija razpadli. Zemljoradniška Bolgarija je zato uživala zaupanje v svetu in je pri antanti dosegla celo spregled velikega dela vojnih odškodnin, ker se je izjavila za mir in proti vsaki vojni, naša vlada pa misli, da se bo prikupila z žvenkljanjem sablje in pripravljenostjo za vsako akcijo — in postaja vedno bolj osamljena. Druge države vidijo v naši pripravnosti orodje vojne politike, a nobene atrakcije za gospodarske zveze. Ves svet že pozna naše slabe notranje razmere, Seton Watson in drugi veliki in slavni prijatelji Jugoslovancev so že obsodili SHS centralizem, Beograd pa menda misli, da se bo tudi v pričo slabega mednarodnega položaja dalo vladati proti večini naroda ad infinitum.

S prepovedjo nedeljskega zborovanja HRSS v Zagrebu je stopila Pašičeva vlada še v posebno ofenzivo proti Hrvatom poleg ofenzive, katero vodi proti vsem prečanom z novimi davčnimi in vojaškimi zakoni. — Pred konferenco v Zagrebu, ko so se radikali še bali Radičevih poslancev, so peli povsem drugo pesem. Sedaj pa, ko se je po zaslugi abstinenčne politike HRSS, radikalna vlada utrdila, pa kažejo radikali svojo pravo barvo ter napovedujejo Radiču, v danem slučaju torej hrvatskemu narodu, boj na življenje in smrt. Hrvatom je napovedoval boj tudi Pribičević in neštetokrat je obljubil, da bo hrvatski pokret zadušil. Radikali so ga nekaj časa pustili za vojskovodjo, ko so pa videli, da nima uspehov, so se pa maskirali najprej za miroljube, da ob dani priliki sami prevzamejo njegovo ulogo ter poskusijo svojo srečo. Pribičevićev «vojskovanje» je nagnalo in zbralo ves hrvatski svet okrog Radiča in če se radikalom zdi baš sedaj primeren čas za bojno napoved, je pač znamenje, da se ne zavedajo, kako nevarne so akcije proti celim narodom.

Politični položaj.

Dr. Korošec zunanjemu ministru v zadevi konkordata: Po vaši volji sestavljena komisija «za proučevanje pitanja konkordata sa Vatikanom» je te dni to vprašanje razpravljala na način, ki ga ne moremo smatrati kot umestno pripravo za zaključenje konkordata. Ze sama sestava komisije kaže namen, kojega ima vlada z njo. S člani pravoslavne vere, ki za to vprašanje absolutno niso kompetentni, tvorijo nazov-katoliki in vladi servilno služuči elementi večino proti oni manjšini, ki brani svobodo cerkve in katoliška načela o odnosu cerkve do države. Vladina objektivnost tudi ilustrira dejstvo, da od vlade imenovani predsednik, ki vodi seje komisije, ni hotel člana Jugoslovanskega kluba štiti proti nesramnim insultom od strani gotovega člana komisije, vsled česar je zastopnik Jugoslovanskega kluba bil prisiljen, da izstopi iz omenjene komisije. Potek dosedanjih razprav na sejah komisije je jasno dokazal, da komisija ne zasleduje cilja, da bi vprašanje o konkordatu čim temeljitje proučila, zakar večini članov nedostaja potrebno strokovno znanje, marveč, da bi od navzočih zastopnikov katoliškega principa izsilila čim večje koncesije v prid nadvlade države nad cerkvijo. Vprašam torej gospoda ministra: 1. Zakaj je mesto objektivne komisije, v katoliških vprašanjih verziranih ekspertov katoliškega mišljenja sestavil mešano komisijo, v kateri so možje katoliškega mišljenja potisnjeni v manjšino? 2. Ali smatra pritisk na katoliško misleče člane, iz katerih se hoče izsiliti čim več koncesij na škodo cerkvi, njeni svobodi in njenim pravicam, kot primerno pot, ki vodi do konkordata s sv. stolico? 3. Ali hoče ukreniti, da predsednik komisije štiti vse člane pred insultom od strani drugih ambiciozno razpoloženih članov ter da zastopniku Jugoslovanskega kluba, ki ga predsednik ni vzel v zaščito, primerno satisfakcijo?

Pašič in džemijet. Džemijetski poslanci so se začeli radikalom puntati. Pašič jim je za njihovo slepo glasovanje obljubljal razne koncesije, katerih pa še dosedaj niso dobili. Ker je Pašiču mnogo na tem ležeče, da si ohrani macedonske Turke v dobrem razpoloženju, jim je na sestanku, ki se je vršil dne 25. t. m. med njim in džemijetovci z Dženan Zijom na čelu obetal da bo vlada otvorila v Makedoniji več šol s poukom v turškem jeziku. Ta obljuba je džemijetske poslance potolažila in so obljubili, da bodo glasovali za naknadne in izredne kredite.

Za denar in zarado preko državnih in narodnih interesov. Na seji narodne skupščine dne 25. t. m. je govoril v imenu Jugoslovanskega kluba naš koroški poslanec Kugovnik. V svojem govoru se je lotil kritike ministrstva za šume in rude. Predvsem je kritiziral vladno brezbržnost napram rudarjem, njihovim plačam in rodbinam. Glede navidezne nacijonalizacije — Trboveljske družbe je šla vlada tako daleč preko narodnih interesov, da je pustila družbo v židovskih rokah samo radi tega, da so si nagnili gospodje pri vladnih koritih iz te navidezne nacijonalizacije mastne provizije.

Po svetu.

Italijanski vojni junaki proti vladi. V nedeljo je bila v Rimu proslava vojnih junakov in Mussolini je imel silno patrijotičen govor. Izbrana četa odlikovanih bivših borcev pa je naenkrat začela vpadati z medklici: «Naj živi svoboda, naj živi svobodna Italija!» — Mussolini je zavrnil: «Ne izzivajte strasti, ko svobode italijanskemu narodu nihče ne krati!» — Ko so vojaki ponavljali svoj klic, se je pa Mussolini zadržal: «Aha, vi hočete svobodo za one, ki sabotirajo državo!» — Vojaki so nato začeli deliti manifeste proti vladi, policija jih je več aretirala.

Francija in renski separatisti. Angleški listi razkrivajo, da se renski separatisti pogajajo s francosko vlado glede ustanovitve renske države, ki bi se odcepila od Nemčije ter stopila pod francosko pokroviteljstvo. Francozi take vesti zavračajo kot neresnične.

Kako Anglija plačuje svoje dolge! Angleška vlada je predlagala Ameriki, da ji izplača dolg na ta način, da odstopi svoje zapadnoindijske otoke. Amerikanska vlada je predlog sprejela ter misli na teh otokih zgraditi vojaško oporišče za Panamski kanal.

Dnevne novice.

POZOR, SOMISLJENIKI IN ZAUPNIKI!

Naši poslanci so napovedali za Petrovo in za nedeljo po Petrovem dne 1. julija, shode in sicer za Petrovo v št. Lenartu in Ptuj, za nedeljo pa v Mariboru za levi in desni breg ter Slov. Bistrico. Ravnokar omenjenih shodov ne bo, ker naši poslanci ne morejo iz Beo-

grada radi važnosti in napetosti političnega položaja, ki nujno zahteva navzočnost vseh članov Jugoslovanskega kluba. Kakor hitro se bo politična negotovost kolikor toliko razbistrila, pa bodo pohiteli naši zastopniki na shode in poročali volilecem o položaju.

Petkova številka «Straže» izostane radi praznika, radi tega smo prinesli nekaj iz strokovnega gibanja danes.

Iz državne službe. Začetkom meseca oktobra l. l. je bilo premeščenih večje število poduradnikov finančne kontrole iz Slovenije v razne kraje v Srbijo. Nekateri iz med njih se pa radi slabega zdravja niso mogli podati na njihova novo določena mesta, bili so pa vkljub temu, da so zdravniško dokazali, da niso popolnoma zdravi, suspendirani od službe, ter dobivajo sedaj samo polovico mesečnih prejemkov, kar jim pa ne zadostuje niti za hrano. To bedno stanje traja sedaj že osem mesecev. Na vse njihove prošnje in intervencije poslancev še do danes ni rešitve. Obračamo se tem potom še s prošnjo in zaupanjem na Jugoslov. klub naj isti na merodajnem mestu v Beogradu posreduje, ter zahteva takojšnjo rešitev te zadeve in jih reši iz tega žalostnega položaja. Več prizadetih.

Skrajno slabe poštne razmere v Sloveniji. Poštni direkciji v Ljubljani nakazuje poštno ministrstvo tako malenkostne kredite za vožno pošto, da je bila ta prisiljena ustaviti zadnje leto te-le vožne pošte na Slov. Štajerskem: Poljčane, Makole, Maribor—Kungota, Maribor—Jarenina, Ptuj—Sv. Vid, Sv. Trojica pri Leskovcu—Ptuj in Sv. Bolfenk—Sv. Andraž v Slov. gor. Upravičeno se bojimo, da se bo moralo na Slov. Štajerskem kmalu ustaviti še več vožnih pošt. Ministrstvo pošte in telegrafa nima prav nobenega pojma, koliko stane sedaj en konj in voz, in zahteva, da bi morali kmetje danes voziti pošto še po starih predvojnih cenah. Nadalje plačuje poštno ministrstvo uslužbenca v Sloveniji tako škandalozno slabo, da uboga para ne more niti živeti, ne umreti. Tako dobi na primer selski pismo-voja prva leta samo 255 do 300 dinarjev, poštna upravnica na deželi pa v prvih treh leith samo 350 do 400 D mesečno. To je naravnost škandal, da v časih, ko zvišujete poštne pristojbine, daje ministrstvo tako sramotno nizke plače poštnim uslužbencem. Ni čuda, da se dogajajo dan za dnem poneverjenja, če izginejo denarna pisma in druge pošiljke. Maksimiranje draginskih doklad poštних uslužbencev bi se moralo ukiniti. Ako ima ubogi poštni uslužbenec več kot dva otroka, ga maksimirajo z namenom, da mora ostala deca stradati. Če plača poštni uslužbenec nekaj več kot 5 D direktnega davka, mu odvzamejo družinske draginske doklade. Ali to ni žalostno? Le pogledno, kako borno izgleda, naš poštni uslužbenec? Če bodo z njim tako po mačehovsko postopali, bo propadlo vse in propadla bo še bolj naša pošta.

Poštni ambulančni kondukerji. Kakor smo nedavno poročali v «Straži», je poslanec Franjo Žebot v imenu orgnizacij poštних uslužbencev interpeliral ministra pošte in telegrafa, ali hoče popraviti krivico, ki se godi spremljevalcem ambulančnih pošt v Sloveniji. Poštni uslužbeni enake vrste v Srbiji imajo naslov in plačo ambulančnih kondukerjev, a naši slovenski pa ne. Dne 18. junija t. l. je minister pod št. 37.402 odgovoril poslancu Žebotu, da bo v predlog budgeta za leto 1923-24 postavil tudi postavko za slovenske ambulančne kondukerje. Poštna direkcija v Ljubljani ima nalogo, da poroča, kateri poštni ambulančni uslužbeni pridejo v pošte.

Občni zbor Slov. kat. akadem. starešinstva se bo vršil v nedeljo, dne 1. julija 1923, ob pol 10. uri dopoldne v srebrni dvorani hotela Union. Dnevni red: 1. Poročilo društvenih funkcionarjev. 2. Volitev odbora. 3. Volitev revizorjev. 4. Slučajnosti. V slučaju nesklepnosti se vrši pol ure kasneje drugi občni zbor ob vsaki udeležbi z istim dnevnim redom. Osebnost vabila na občni zbor se ne razpošilja. — Odbor.

Jugoslovansko dijaštvo naj se obrača tekom poštne glade vseh informacij o V. kat. shodu v Ljubljani na naslov: Vatroslav Tratnik, iur. Ljubljana. Univerza. Polovična voznina za udeležence po vseh progah je zagotovljena; pojasnila glede hrane in prenočišč dijaštva bodo pravočasno objavljena. — Dijaški pripravljalni odbor za V. kat. shod v Ljubljani.

Tudi značilno! Iz vojaških krogov smo prejeli: — Prečanski in srbijanski častniki so sedeli, poročali hrvatski časopis, v menaži južne Srbije in si pripovedovali garnizijske zanimivosti iz predvojnih — mirnih časov. Pri mizi je imel glavno besedo bivši narednik in sedaj kapetan-skladiščnik, ki je znal častniško omizje vedno zabavati s kakimi glede morale in lastninske pravice sumljivimi anekdotami. Med drugo tako kramo je pripovedoval tudi tale značilen doživljaj, katerega je odobril celotni srbijanski častniški zbor našega omizja. Pripovedoval je, da so se v predvojnih časih srbijanski podčastniki trudili na vso moč, da so bili komandirani kot poveljniki častne straže na vsako stran božjega groba. Vojaki-stražniki so stali s svojimi naredniškimi

komandirjem kot sveča zavrani ob vsaki strani, pravo slavni verniki pa so drveli po kolenih k božjemu grobu, počastit Zveličarja in vsak je spustil v odprto nabiralno pušico bankovec po 1 dinar in več. Narednik komandir je posvečal največjo pozornost nabiralni pušici. Kakor hitro je bila ta z bankovci do vrha polna, je prevrnil z nogo svečo in da se ne pripeti kaka požarna nesreča, je začel svečo ugašati z roko, ki je bila poprej skrbno gumirana in je odnesla iz pušice nekaj desetina dinarjev. Ko so stražo zamenjali, je bil gospod narednik — sedaj kapetan za nekaj tednov zadovoljen z dinarsko nagrado, katero si je prisvojil pri čuvanju božjega groba z gumirano roko. Tako je pripovedoval gospod kapitan in gospod pukovnik ga je zadovoljivo potrepal po rami, da je bil vrl dečko. V celem častniškem zboru ni bil niti eden oficir, ki bi se bil upal obsoditi to božeropno dejanje, ampak je bilo vsakemu žal, da ni bil stražar božjega groba. Ravno kar zabeležena anekdota je tudi značilna.

Obisk ruskega kanonika v Vurbergu pri Ptuj. — Tukaj se je v nedeljo in ponedeljek mudil prelat dr. Anton Okolokulak, kanonik iz Petrograda. Za časa carske vlade je bil šest mesecev v ječi in zdaj biva radi boljševiškega terorja v Varšavi. V uradnih zadevah škofa Roopa je šel v Rim in nazaj gredeč se je oglasil na Vurbergu pri svojem bratu dr. Boleslavu Okolokulaku, ki vodi tu ruski sanatorij. G. prelat je odlični nabojni pisatelj, častnik in bojevnik za zjedinenje zahodne in vzhodne cerkve.

Poročilo o gostovanju Ljudskega odra v Slov. Bistrici. V nedeljo, 24. junija je gostoval pri nas mariborski Ljudski oder. Uprizoril je »Žrtve«, sliko iz boja delavstva proti kapitalu. O igri in igralcih nam ni treba govoriti, saj vsi poznamo res umetniško stremenje našega Ljudskega odra. Pač pa bi priporočali občinstvu, da se ob priliki zopetnega gostovanja odzove v večjem številu. Naši demokrati so se čisto absentirali; tudi prav! Ne smejo se pa jeziti, če bomo isto storili mi, kadar bo predstava tukajšnje Čitalnice — ki iz čistih dobičkov izdatno podpira tukajšnjega Sokola. Ljudski oder je čisto kulturna ustanova, česar pa o tukajšnji Čitalnici skoro ne moremo več trditi. — Slovenjebistričan.

Oblak se je utrgal dne 25. t. m. nad Slov. Bistrico in okolico. Vsled nepopisno silnega naliva so narasli potoki tako naglo in visoko, da se je voda nepričakovano hitro razlila po travnikih, kjer je bilo seno v plastih in ga je odnesla bogzna kam. Škoda je sedaj nepregledno velika.

Ob finančne kontrole na Kapli smo prejeli dopis s štirimi podpisi kot odgovor na notico, ki je izšla 11. junija t. l. v našem listu. Podpisani zavračajo vsa očitavanja glede obmejnega dela in svoje službe ter pravijo, da si kot državni uslužbenci tudi pijančevanja ne morejo privoščiti, kakor se je slikalo v notici. Ker s svojimi podpisi jamčijo za svoje trditve, za to jim tem potom ustrežemo ter se pridružujemo njihovim zahtevam, naj se dopisnik, če ima kaj proti njim, na oblast obrne.

Tukaj bi bil umesten nastop orjunciev. Skoro v celem mariborskem okrožju imajo Nemci lovišča v zakup. To vprašanje je obravnaval v svojem govoru v narodni skupščini dne 25. t. m. ne kak orjunski policajdemokrat, ampak naš koroški poslanec Kugovnik. Značilno tudi za orjunske policajdemokracije, da se je in se še ravno ona najbolj udeležuje nemških lovov po mariborskem okrožju. Prav nič se ne bi čudili, ako bi nastopili razni: Lipoldi, Voglarji in Petovarji kot nedeljski lovci v nemški družbi, kot gonjači pa: Reisman, Rehar, Cazafura, Reja, Vedernjak, Škrjanc itd., ker imajo dober sledilni nos.

Predsednik Orla v Oplotnici prosi starost in tajnika Sokola v Oplotnici, da mu milostno javita, kdaj mislita otvoriti že davno obljubljeni in težko pričakovani Sokolski dom, da ne bo Orel ob istem času obhajal god novega svetnika in da se ne bodo stare ženice s kratkimi krili preveč vznemirjale.

Podeželskim društvom! Zadnji čas se podeželska društva zelo živahno obračajo na upravo Ljudskega odra v Mariboru radi iger, garderobe, maskerskega materiala itd. Ljudski oder bo vsem tem zahtevam po možnosti ugodil. Vpoštevajo pa naj društva, da Ljudski oder, nova in mlada organizacija, ki se more boriti s težkimi gmotnimi skrbmi. Z igrami bo ustregel, v kolikor jih ima v zalogi. Nabava novih rokopisov pa je združena z velikimi stroški. Garderobe in maskerskega materiala oder nima v zalogi. Pač pa bo tozadevno lahko uspešno posredoval. Za te stvari se je za to obrniti na upravo vsaj 10 dni pred predstavo z navedbo dneva, ko bo zastopnik društva stvar osebnostno prevzel. Živahno dopisovanje društev z Ljudskim odrom dokazuje, kako nam je bil Ljudski oder potreben. Pomniti pa je treba, da bo mogel svojo nalogo izvršiti le ob zadostni podpori naših društev. Vsi za enega, eden za vse!

Mariborski Ljudski oder v Rogaški Slatini. V nedeljo, dne 8. julija poseti mariborski Ljudski oder zdravilišče Rogaška Slatina. V gledališki dvorani Zdraviliškega doma bo ob pol 21. uri uprizoril Halbejevo ljubzensko dramo »Mladost«. Mladini izpod 16. leta vstop ne bo dovoljen. Vstopnice bo prihodnji teden prodajala trgovina Beranič v Rogaški Slatini.

Glasbena Matica v Mariboru bo v nedeljo, dne 1. julija koncertirala v Rogaški Slatini. Zadnje nedelje je z velikanskim uspehom nastopila v Gornji Radgoni in v Ljutomeru. Po vzoru ljubljanske Glasbene Maticе prireja tudi ona vsako nedeljo po večjih krajih pevske nastope. V Rogaški Slatini nastopi s celim zborom, ki šteje danes 95 aktivnih članov, v zdraviliški dvorani. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Uprava južne železnice do-

voli pevcem in drugim gostom po koncertu poseben vlak iz Slatine do Grobelnega.

Deška meščanska šola v Ptuj. Vpisovanje v prvi razred za šolsko leto 1923-24 se vrši dne 29. in 30. jun. in dne 1. julija ob svršetku tekočega šolskega leta, in v jeseni dne 10. in 11. septembra, vsakokrat od 9. do 11. ure predpoldne v pisarni ravnateljsiva, Panonska ulica št. 5. Učenci morajo priti v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Prinesiti morajo s seboj krstni izpisek in izkaz, odnosno šolsko naznanilo z dobrimi redi o dovršenem 5. šolskem letu. Sprejemnih izpitov za prvi razred ni, nego se sprejme vsak učenec ljudske šole, ki je dovršil z dobrim uspehom 5. šolsko leto.

Šest Hrvatov prebatalino 30 orjunciev. O tem dogodku, ki se je dogodil v Mostaru, poroča »Hrvat« sledeče: Malo društvo mostarskih Hrvatov je potovalo s svojimi ženami po Dalmaciji. Na kolodvor so jih sprejeli trije hrvatski omladinci. Ko je Orjuna to zvedela, je to priliko takoj uporabila, da se maščuje nad omenjenimi tremi Hrvati, ker jim ima že dalje časa v žolodu. Zbralo se je okrog 30 orjunciev, ki so navalili med kričanjem in huronskim vpitjem na nič hudega sluteče Hrvate, ki so sedeli v kolodvorski čakalnici. Orjunci so bili oboroženi s palicami in samokresi, Hrvati pa so bili popolnoma goloroki. Vendar se niso orjunciev ustrašili ter so, ko so jim priskočili na pomoč še trije prijatelji, junaško naskočili orjuncem. Prišla je policija, ki je začela braniti uboge orjunce, ki so se z bali krepkih pesti par Hrvatov. Pod varstvom policije so orjunci zopet navalili na Hrvate, ki so jih sprejeli s stoli in kozarci, ker jim niso tako prišli do živega, so orjunci začeli streljati. Nato je prihitelo orožništvo, ki je ločilo razburjene borilce. Pri preiskavi se je dognalo, da so bili vsi orjunci oboroženi s samokresi in noži, dočim niso našli pri Hrvatih nobenega orožja. Osramočeni orjunci, ki so bili tako nejunaško tepeni, so odpeljali par svojih tovarišev z razbitimi nosovi in plavimi bunkami v bolnico, dočim je bil eden izmed Hrvatov lahko ranjen iz orjunskega somokresa.

Roparski umor cigani. Dne 19. maja sta šla cigana, brata Balint in Stipa Sarkozy iz konjskega sejma iz Našice domov v Dardo. V Našicah sta prodala par konj za 10500 dinarjev. Med potjo domov sta hotela v Retfali pri Osjeku kupiti nove konje od tamkaj taborečih cigani. Med te mčasom, ko se je Balint pogajal z cigani, je odšel njegov brat v vas, da kupi tobaka. Ko se je vrnil nazaj, ni našel več ciganskega taborišča, pa tudi brat je izginil. Ker je brat imel pri sebi ves denar, je mislil, da je pobegnil s cigani ter ga prevaral. Iskal ga je več tednov okrog ter naznanil tudi orožnikom, da mu je brat poneveril denar. Pred par dnevi pa so potegnili iz stranskega rokava Drave moškega utopljenca z razbito glavo. Sarkozy, ki je bil slučajno navzoč, je spoznal v umorjenem svojega brata. Sedaj se je še le pojasnila cela zadeva. Ko je pustil brata samega pri ciganskem taboru, so ga cigani, videč, da ima mnogo denarja, ubili in vrgli v Dravo. Potem so hitro pobrali šila in kopita in pobegnili z denarjem. Orožniki pa so sedaj glavne krivce že izsledili ter zaprli in tudi denar je dobil oškodovani nazaj.

Štrajk mornarjev. Kapitani in mornarji obalne plovitve v Dalmaciji so stopili vsled slabe plače v štrajk. Zahtevajo primerno zvišanje dosedanjih plač, ker ne morejo več izhajati. Tako ima na primer kapitan ladje plačo 1000—1200 dinarjev mesečno, mornarji pa po 400—600 dinarjev. Dosedaj štrajka 212 častnikov in 1080 mornarjev. 66 ladij je radi tega ustavljenih. Lastniki ladij se branijo plače povišati, češ, da imajo deficit s prometom. Pripravljeni bi bili plače povišati samo v slučaju, da jim vlada pomaga s podporo. Vsled štrajka je ves obalni promet v Dalmaciji ustavljen. Veliko otokov je že dalje časa brez vsake poštno zveze. Na druge pa vozijo pošto vojne ladje. V veliki neprijetnosti se nahajajo gosti v dalmatinskih kopališčih, zlasti na otokih, ker jim je onemogočen povratek in občevanje s svetom, dokler štrajk traja.

SH železničarji.

SRBSKORADIKALNA VLADA VODI ŽELEZNIČARJE ZA NOS.

Beograd, 24. 6. 1923.

Ko je bilo odposlanstvo akcijskega odbora javnih nameščencev in železničarjev v Beogradu, je posredovalo, da bi se v najkrajšem času odpomoglo bedi državnih in železniških nastavljenecv. Prvi korak za to bi naj bil uradniški zakon in takoj nato zakon za železničarje. A kaj je učinila Pašičeva vlada? Namenoma zavlačuje rešitev uradniškega zakona in odložila je te dni tudi železničarski zakon.

Opozicija, posebno poslanci Slov. ljudske stranke, so se energično in odkrito zavzeli za takojšnjo rešitev vprašanja uradniške in železničarske pragmatike. Pa vladna večina (srbski radikali) je sklenila, da se pretes zakona o uradnikih zopet odloži. Glede železničarskega zakona, ki je že bil v osnutku v pisarni narodne skupščine, pa je izjavil minister saobračaja Janković, da ga je vlada »povukla«, t. j. vzela nazaj. Izgovarjal se je, da sedaj ni mogoče misliti na spremem specialnega železničarskega zakona. Zbog tega bo vlada predlagala, da se glavne določbe železničarskega zakona »met nejo« v uradniški zakon. To se pravi: Zavlačevati zopet oba načrta. Toliko je dati na besede veljakov sedanje vladne večine. Te vrste sem zapisal, da vidijo naši ljudje v Sloveniji, s kakimi neznajnejši in varalicami se imajo slovenski poslanci boriti.

Današnji beograjski listi, n. pr. »Pravda« pišejo, da ima radikalna vlada namero, v »novih pokrajinah«

(prečanskih) reducirati število uradništva in nastavljenecv za 50%. V »starih« krajih pa obdržati vse. Če bode isto učinjeno tudi za železničarje, imamo pričakovati popolen zastoj itak omedlelega prometa.

Da, da! Bič entralizma, v katerega so nas vse na Vidov dan leta 1921 vklenili srbski radikali in demokrati, kruto tepe nas vse!

Glede železniškega osobja je govoril pri razpravi o kreditu za prometno ministrstvo v imenu Jugoslovanskega kluba poslanec g. Kremžar, ki je med drugim tudi izvajal: Ugotoviti moram to, kar se je že ponovno ugotovilo, da je živi material pri ministrstvu saobračaja mnogo važnejši kakor mrtvi material. Vi imate lahko na razpolago najbolj solidno in trdno zidane proge, imate lahko na razpolago najmodernejše vagonne in stroje, če pa nimate na razpolago sposobnega živega materiala — uslužbencev — nimate saobračaja. Ta živi material, ta dragoceni material, ti naši železniški uslužbenci se od železniške uprave — ne vem, če po krivdi ministrstva saobračaja samega — morda je finančno ministrstvo tudi nekoliko sokrivo, — veliko bolj zanemarja, kakor pa tiste mašine, ki leta in leta rjave po posameznih postajah. Naši železničarji, posebni delavci že od leta 1920 niso dobili nobenega povišanja, razun v zadnjem času nekaj malega, pri katerem povišanju je pa odpadel na nižje službenice samo en dinar dnevnega poviška. Tarife na železnicah so že štirikrat povišane. Dalje moram ugotoviti, da se vključ raznim prošnjam in energičnim zahtevam železniškega osobja vseh stanov in vseh treh narodov v tej državi ni njih stanje nič boljalo. To so eksperimenti železniške uprave z njenimi uslužbenci. Jaz se čudim, da se naš železniški saobračaj vrši še v tolikem redu, kakor se vrši. Mislim, da bi morala država posvečati predvsem železniškemu osobju svojo pažnjo. Če govorimo danes o vojnih kreditih in o vojni nevarnosti, potem moramo reči, da je za vsako vojno gibanje najvažnejši železniški saobračaj. Železniški saobračaj je odvisen od dobre ali slabe volje železniškega osobja. To železniško osobje, ki tvega pri tem svoje življenje in svoje zdravje izvršuje danes svojo težavno službo tako vestno in tako požrtvovalno, da se mora vsakemu, tudi zadnjemu slabo plačanemu uslužbencu v celi Jugoslaviji vsak železniški minister odkriti.

1 milijon dinarjev za one železničarje, ki žive v dvojnem gospodinjstvu je bil sprejet v budget za leto 1922-23 s sklepom ministrskega sveta z dne 16. junija 1923. Tu pridejo pred vsem v poštev železničarji (in teh je največ), ki vrše svojo službo v Zagrebu, imajo pa svoje družine na Slovenskem. V Zagreb se ne morejo preseliti, ker ne dobe stanovanj. Je pa mnogo takih tudi v Vinkovcih in po drugih važnejših postajah naše države. Toda mi smo ugotovili, da je dobilo od tega milijona, ki je bil ustavljen v budget za lansko leto, doklade samo 26 družin in sicer, kakor se zagotavlja, samo 26 politično eksponiranih družin, ki so služile prejšnjemu režimu. Naši poslanci celega kluba so se zavzeli za to, da se ta krivica popravi. Izšla je naredba, da dobe doklade vsi, ki morajo v interesu službe živeti ločeno od svojih družin. Toda sedanji g. minister saobračaja si ni mogel osvojiti tega mnenja in še danes ni pristal na to, akoravno imajo železničarji po sedanji službeni pragmatiki pravico d. odoklad za dvojno gospodinjstvo in akoravno je prejšnji minister g. Stanič izjavil, da je to namenjeno za vse, naj si vrše svojo službo v Sloveniji, ali na Hrvaškem, ali v Srbiji. Sumi se, da je del tega za dvojno gospodinjstvo železničarjev namenjenega denarja šel za kilometražo, ki je v prejšnjem proračunu bila tudi premalo predvidena in se sedaj tudi za kilometražo zahteva naknadni kredit. Skratka: milijona ni več in precej od njega je vlada porabila tudi za agitacijo, ker je dobro nagradila ono peščico železniških uslužbencev, ki so njeni pristaši in izdajalci delavskega pokreta v boju za najprimitivnejše življenjske pravice in potrebe.

Obleka za železničarje. V budgetu za lansko leto, partija 1567, pozicija 6, je določen znesek 14,500.000 D za obleko železničarjev. Toda osebni konduktarji so dobili kožuhe, ki jih v službi ne smejo nositi, za katere so pa seveda odgovorni. Imeti jih morajo doma, jih ne smejo nikamor dati in seveda tudi ne prodati. To so stvari, ki niso pravilne in ki med železniškim osobjem vzbujajo nevoljo in mu jemljejo veselje do službe.

Maksimiranje draginskih doklad naj se odpravi, ker to nasprotuje ne samo pravnemu načelu, ampak tudi čutu pravičnosti. Dalje naj se odpravi omejitev draginskih doklad ter naj se da vsem železniškim uslužbencem vobče, ki toliko trpe vsled pomanjkanja in dragine, enkratni nabavni prispevek in naj se dajo tudi poduradnikom in slugam stanovanjske doklade. Kakor hrana in obleka, je tudi stanovanje življenjska potreščina. Služba in stanovanje sta v najtesnejši zvezi. Vidimo pa, da je v železniški upravi in službi v tem pogledu pravi kaos. Nekateri dobe stanovanjske doklade, drugi stanovanja in natura, tretji pa zopet nič, tako da se dela v tem oziru ljudem očitna krivica.

Železniški upokojenci so največje sirote. Južna železnica, na katero ima minister saobračaja svoj vpliv, ima takozvane milostinarje. To so delavci, ki so po 40 do 50 let delali pri železnici, pa dobivajo namesto penzije samo miloščine in sicer z draginskimi dokladami, ki znašajo danes 2 D dnevno. Uprava južne železnice naj se prisili, da tem svojim milostinarjem da toliko, da bodo mogli pošteno živeti. Kajti to življenje, ki ga danes žive ti siromaki, ni človeka vredno življenje. — Druge stvari so pa obsežene v resoluciji vpokojencev, ki jo je izročil ministru saobračaja naš Jugoslovanski klub.

Iz Celja.

Okoliška deška osnovna šola v Celju. Ta zavod bo kmalu obhajal 50letnico svojega obstoja. Danes šteje 11 razredov, 6 osnovnih in 5 vsposrednic, z 12 učnimi močmi. Morala pa bi danes imeti okoliška deška šola že 13 razredov, ker bo 6. razred štel prihodnje šolsko leto okrog 50 dečkov, ki niso vstopili v zavod deloma radi telesnih in duševnih hib. deloma pa radi pomanjkanja prostorov. Število otrok se v celjski okolici vsled naraščujoče indutsrije od leta do leta hitro množi. Kam se bo v bližnji bodočnosti spravila šoloobvezna mladina, če ne bo dobila nove šole, ki se že »zida« polnih 36 let? Leta 1886 je že zaukazal okrajni šolski svet celjski, da se zida nova okoliška šola, ki je bila ustanovljena leta 1875 kot trirazrednica s 170 dečki, ki so pa danes narasli do 600. Prej so pohajali okoličani v mestno šolo, ki je bila nastanjena kot »Kreishauptschule« (ustanovljena l. 1777) v poslopju, kjer je sedaj Glasbena Matica, seveda z izključno nemškim jezikom. Ko so Celjani leta 1874 sezidali poleg grofije novo šolo, so tudi okoličani že takrat mislili na lasnto šolo in na delitev po spolu. Krajni šolski svet celjske okolice je leta 1888 sklenil sezidati novo šolo za okolico, torej pred že več nego 30 leti, toda do zgradbe še do danes ni prišlo, ker so znali Nemci do prevrata spretno preprečevati namero celjskih in okoliških Slovencev. Leta 1899 je krajni šolski svet soglasno zopet sklenil, graditi novo šolsko poslopje za dečke in deklice, vsaka šola z 10 šolskimi stavbami in je tedanji načelnik krajnega šolskega sveta dr. Vrečko po ovinkih kupil stavbišče za šolo nasproti današnje mu invalidnemu domu. Nemški mestni zastop celjski je z vsemi zvijačami oviral in prekrižal načrte Slovencev s tem, da je skozi sredino stavbišča projektiral cesto, ki je pa še danes ni. Vsaka najmanjša zadeva je morala romati od najnižje inštanace do upravnega sodišča. O tem bi vedeli mnogo povedati gg. dr. Hrašovec, Berks, Žičkar in drugi, ki so se podajali kot deputacije k raznim ministrstvom in drugim oblastem. Akti so narasli, da so bili baje 30 kg težki in so se nazadnje še nekoč zgubili. Tako je bilo do prevrata. Prevrat nam je prinesel svobodo, namah je bila odstranjena prejšnja glavna ovira zgradbe. Smo že pri pričetku šestega leta po prevratu, toda okolica celjska še pošilja svoj najdražji zaklad v šolsko poslopje, ki ga po časopisih nekolikokrat imenujejo kulturne škandal. Uradni zdravnik je konstatiral, da je okoliška šola v Celju nedostatna, nesanitarska in rušljiva ter se jo je hotelo že nekolikokrat uradno zapreti. Zdravje otrok je v teh neprijaznih, tem nih in zatohlih prostorih naravnost ogroženo. Pred leti so se otroci vsled hude popoldanske vročine zgrudili na tla. Ko se je to poročalo okrajnemu šolskemu svetu, je prišel pogledat, tedanji zdravnik dr. Keppa, a se je zopet obrnil, rekoč: »Da hinein gehe ich nicht, die Luft ist verpestet.« (Tu notri ne grem, ker je okužen zrak!) Tako je bilo šolsko poslopje že pred leti. Da ni danes boljše, je umljivo. V razredu v prvem nadstropju se ziblje strop, kakor bi plaval po vodi. V kaki opasnosti je mladina pod tem stropom, ki se lahko vsak čas zruši! Kdor je bil kdaj v tem poslopju, je moral čutili, kak smrad je tu, ker stranišča so popolnoma nehigijenična. Skrajni čas je že, da se merodajni činitelji zganejo in zgradijo moderno šolsko poslopje, v katerem bi vladalo veselje in lepota. Nova šola mora postati ognjišče, na katerem bo neprenehoma tlel ogenj omike za vso celjsko okolico. Koliko bi se v gmotnem oziru pridobilo, da se ne bi čakalo in odlagalo, češ, da se bodo razmere drugačile, oziroma ustalile. Čakali smo dovolj dolgo, a razmere se še ne bodo »spremenile« in zgradba novega šolskega poslopja se ne sme več odlagati. V takih prostorih in pri tolikem številu šoloobveznih otrok se ne more več vstrajati. Merodajni činitelji! Mladina kliče, da jo rašite zaduhlih, temnih in zopernih prostorov. Mladina, naša kri, naš up, Vas prosi za solnčne in svetle prostore, da se v njih ohrani svoje mlado življenje zdravo in krepko.

Gostovanje Ljudskega odra v Celju vsled splošne oblastne prepovedi prireditve v nedeljo, dne 1. julija odpade in se bo gotovo vršilo takoj, čim oblast omenjeno prepoved ukine.

Iz Maribora.

Se vedno na tajnem delu. Oblast je ukinila delovanje mariborske Orjune, a kakor kaže potajno delovanje Orjune, se orjunci bore malo zmenijo za to prepoved. Da je temu res tako, nam jasno dokazuje pismo, katerega je naslovila mariborska Orjuna na velemanufakturista Šoštarica na Aleksandrovi cesti. Pismo je podpisano od znanega glavnega duševnega napadalca na Cirilovo tiskarno, inženirja Vedernjaka in od orjunskega tajnika, katerega podpis pa je nečitljiv. V pismu zahteva Orjuna, da vrže veletrgovca Šoštarica na cesto usnjarskega najemnika Ošlaga, ki je Nemec in se je udeležil izleta v Ptuj. Ako bi Šoštaric ne izvršil orjunske povelja, mu je pričakovati najbrž nekaj sličnega, kar je zadelo dr. Orosla. Policajdemokrat Šoštaric je pokazal orjunsko pismo samo svojim zaupnikom, a seve policiji najbrž ne, ker sicer bi bila ta morala nastopiti proti Vedernjaku, ki je z nevarno grožnjo kršil višjo oblastveno prepoved. Opozorimo policijo, da zgoraj označeno pismo rekvirira od Šoštarica in ukrene po zakonu potrebno napram kriminalnemu tipu — inženirju Vedernjaku, ker sicer se bodo mariborski orjunci uživali kmalu v upravičeno zavest: da so vladni ukrepi ter naredbe proti početju ter delovan-

ju te tolovajske tolpe samo slepomišenje. Čakamo in stojimo na straži, da govorimo po orjunske.

Moža, ki je padel z balkona Velike kavarne, je »Tabor« takoj drugi dan napravil za duhovnika, če tudi je inženir v avstrijski železniški službi in je bil prej samo slučajno v družbi dveh duhovnikov. V pozni uri, ko so po kavarni že ugašali luči, je odšel ven, ker pa ni našel vrat in je bil natrkan, je zašel na balkon nad vhodom in je padel na tlak. Sprva je izgledal njegov padec zelo srečno, zdaj pa leži. Globok in sramoten je pa »Taborov« padec, ker vedno blati in obrekuje duhovnike.

G. Blaž Kamenšek se je zgasil v našem uredništvu in da ne bi mislil, da so zadnjo notico o njegovi sodnijski zadevi povzročile stranke v njegovi hiši ali pa na njegovem procesu zainteresirane osebe, izjavljamo, da smo proces in njegovo predzgodovino beležili samo kot kronisti, ker je bil ostro prijet po § 104. Celo dr. Irgoliča, ki je krivično ovajal preiskovalnega sodnika in šefa policije, so obsodili samo na denarno kazen (2000 D), dočim je on dobil tri tedne zapor — pristavljamo pa, da smo polnoverjeni o objektivnosti sodišča. Torej, težek slučaj nas interesira in zaenkrat samo še to, kako je ta gospod, tedaj še brez posla, prišel pod župan Grčarjevo stanovanjsko ero v Maribor, ko so doselitvena in druga stanovanjska dovoljenja vsem drugim tako silno otežkočena. Naj kdo župana o tem vpraša, ker delovci še potem nimajo strehe, ko so že davno v službi.

Na notico »Razočaranje« v »Straži« štev. 68 smo prejeli od artilerijske podoficirske šole sledeče pojasnilo: Pitane svinje je vodstvo šole prodalo za dober denar mesarju Vlahoviču, a izkupiček za svinje se pa bo in se že porabil za zboljšek prehrane gojencev. Tolk v pojasnilo, da ne bomo delali komandi šole humoristične krivice.

Katoliška omladina v Mariboru priredi v nedeljo, dne 1. julija veliko veselico v vseh Gambrinovih prostorih. Začetek veselice ob 2. uri popoldne. Nastopile bodo vse tri društvene godbe in pevski zbor. Na dnevnem redu je tudi licitacija, ribolov, prodaja znakov in cvetlic, ameriški zapor, šaljiva pošta itd. Preskrbljeno bo z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami, s pristno turško kavo ter izbranimi jestvinami. Sploh se nalašč za veselico sestavljeni odbor vsestransko trudi, da bi priredil pravcato veselico v korist društvu in v splošno zadovoljstvo občinstva. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novega glasbenega orodja, se vsi prijatelji društva ter prijatelji poštene zabave vljudo vabijo!

Telovadni nastop mariborskega dijaškega Orla, ki ga je priredil v nedeljo, dne 24. t. m. na semeniškem vrtu, je bil zopet sijajna manifestacija orlovske misli v Mariboru. Obilna udeležba mariborskega občinstva je jasen dokaz, da ljudstvo zna ceniti delo svojih mladih — svoje nade. Cel nastop je, lahko rečemo, na splošno uspel dobro. Pri izvajanju prostih vaj je bilo sicer opaziti malo neenakomernosti, a to je popravila potem orodna telovadba, kjer je bil opaziti znaten napredek od zimske akademije. Tudi naraščaj, kakor moški, tako tudi ženski je svojo nalogo izvršil dobro. Ravno tako tudi članice. Tako je dijaški Orel pokazal sadove svojega tihega delovanja, kot nekako slovo ob času, ko odhaja na počitnice. Upamo, da bo orlovski oblubi ostal zvest tudi med počitnicami.

XI. fantovski večer orlovskega odseka v Mariboru, je danes, dne 27. junija 1923, ob 8. uri zvečer v dvorani Lekarniška ulica 6. Udeležba bodi točna in polnoštevila. — Tajnik.

Glasbena Matica v Mariboru. Orkestralni odsek naznanja vsem članom, da se vrši redni letni občni zbor v ponedeljek, dne 2. julija t. l., ob 6. uri popoldne v prostorih Glasbene Matice po naslednjem dnevnem redu: Poročilo odbora, volitve in slučajnosti. Novi člani in gostje dobrodošli.

Zrelostni (višjetečajni) izpiti na drž. gimnaziji v Mariboru, ki jim je predsedoval gimnazijski ravnatelj dr. Josip Tominšek, so se vršili od 19. do 23. junija. Izmed 33 kandidatov (med njimi 4 realni gimnazijci) sta bila dva zavržena, 2 ponavljata izpit iz enega predmeta, ostali so prestali izpit uspešno. Novi predpisi ne poznajo odlik; po prejšnjih predpisih bi imeli odlični uspeh: Maister Hrvoj, Podlesnik Vladimir in Tominšek Josipa; uspešno so izpit dovršili nadalje: Bajlec Fran, Bakan Štefan, Brumen Fran, Budiha Lovro, Cvetko Anton, Cvetko Fran, Dolar Nada, Gorup Josip, Grossmann Božena, Jereb Bogdan, Kolenc Fran, Košuta Josip, Krulc Fran, Pipuš Iskren, Razboršek Ludovik, Škerjanc Srečko, Strnad Ivan, Šijanec Milan, Trampuš Josip, Vehove Alojzij, Vodeb Slavko, Vospernik Ivan, Zelenko Milan ter realni gimnazijci: Danev Emil, Glaser Milka, Živic Ivan. Kakor kažejo imena, so bile med izpitniki 4 kandidatkinje.

Deška meščanska šola v Mariboru proslavi Vidov dan v četrtek dne 28. t. m. ob 10. uri. Na dnevnem redu so deklamacije, pevske, godbene in telovadne točke. Po slavlju otvoritev razstave šolskih izdelkov in deških ročnih del iz novoustanovaljene šolske delavnice. Proslava Vidovega dne je v telovadnici meščanske šole, razstava pa v risalnici poleg telovadnice. Vabimo vse prijatelje naše mladine na prireditve. — Ravnateljstvo.

Pobrezje. Pevsko društvo »Zarja« priredi v nedeljo, dne 1. julija veliko vrtno veselico v gostilni gospoda Balona. Ker je čisti dobiček namenjen za društvene potrebe in za ustanovitev ljudske knjižnice v Pobrezju, prosimo za čim večji obisk.

Prostovoljna požarna bramba na Pobrezju ima svojo polefno veselico v nedeljo, dne 8. julija na posestvu g. Kirbiša ob Zrkovski cesti na Sp. Pobrezju. Spored

objavimo prihodnji teden. Čisti dobiček za avtomobilski sklad. — Odbor.

Mariborske banke na Vidov dan dne 28. t. m. ne uradujejo.

RAZSTAVA V ZAVODU ŠOSLSKIH SESTER V MARIBORU.

Pri šolskih sestrah se je vršila od 22. do 26. t. m. razstava risb in ročnih del. Smo že vajeni, da, kadar koli nam šolske sestre kaj nudijo, nam podajo nekaj dovršenega, lepega. Tudi to pot razstava visoko nadkriljuje pričakovanje in nade, s kakoršnimi navadno vstopimo v šolsko razstavo. Odlikuje se letošnja razstava od prejšnjih že po obsegu in tudi po kakovosti. Sestre gredo naprej, vsako leto dosežejo s svojimi gojenkami popolnejše uspehe.

Letošnje leto obsega razstava štiri prostrane sobe in še po vrh hodnik, prejšnja leta samo tri. Zunanja razdelba razstavljenih predmetov je tudi letos še bolj umetniška in racionalna kot prejšnja leta. Na hodniku ima ljudska šola izstavljen svoje risbe in obleke. Večja soba na desno ima razstavljen sama ročna dela, večinoma učenk meščanske šole. Občudovati mora človek pestrost in dovršenost teh del. Od čisto priprostih ročnih del do najfinejših in najmodernejših vezenin imaš tu na razpolago. Vidi se takoj, da je učiteljica ročnih del na svojem mestu. Izenadajo te posebno narodni motivi na ročnih delih v vseh barvah. Ko človek zagleda ta delca, mu kar vzklikne duša: to pa je od mojega bistva, po mojem okusu, naše, domače. Obiskovalci se zato tudi tako zanimajo za razstavo, posebno ženski spol. Gospe in gospodične hočejo imeti vzorce in navodila, da bodo tudi same zase kaj takega napravile.

Ugaja tudi zelo, da letos razstavljeni tudi praktični predmeti, rokavice, nogavice, garniture itd., ne samo več ali manj luksuzni predmeti. To je čisto prav! Naš ženski naraščaj se mora vzgojiti v teh časih draginje in gospodarske stiske, da bo znal sam producirati potrebne domače stvari. Sestre so tudi v tem oziru kažipot za žensko vzgojo. V ostalih sobah so razstavljen mešane risbe in ročna dela. Risanski oddelek tudi kaže močen napredek nasproti lanskemu letu. Diviti se morajo slikam posameznih predmetov, pokrajin in oseb. Povsod se spozna, da stoji za učenkami večja roka učiteljice za risanje, ki zna vzbujati in razvijati skrite umetniške sile gojenk. Slike in risbe so naravnost nekaj umetniškega, nekoliko več diletantizma se kaže v portretih, ki pa tudi delajo čast gojenkam.

V posebni sobi je razstavljen celoten ornat, ki ga bo poklonila ljubljanska škofija svojemu škofu ob priliki njegovega jubileja. Ornat dela po umetniških načrtih gospe Vurnikove iz Ljubljane tukajšnja vezilnica šolskih sester. Delo je nekaj izrednega. Občinstvo se ne more načuditi umetniški dispoziciji, ki po našem narodnem bistvu preveva celo delo. To delo bo gotovo višek vse umetnosti, ki se je kedaj ustvarila na tem zavodu.

Splošno moramo reči, da nas silno veseli veliki umetniški razmah zavoda, prav posebno pa radi tega, ker gre celi razvoj v pristno narodnem slovenskem in jugoslovanskem duhu. Narodna noša, ki so jo konstruirale sestre za naše ženstvo, odgovarja celotno umetniškemu okusu Jugoslovancov. Je v njej nekaj tako pristrčnega, priprostega in domačega, da človek prvi hip, ko zagleda deklice v teh narodnih nošah spozna, da sestre razumejo narodno dušo tudi v njenih estetskih finesah. Hvaležni smo jim za to zelo, da našemu mlademu ženskemu naraščaju odpirajo pot h tistim vrelcem, kjer je vsak narod neprekosljiv, namreč k umetniškemu stvarjanju iz svoje lastne bogate narodne samobitnosti.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

21

Nekoč je čula v družbi svojih častivcev, da je mark St. Cyr v zvezi z inozemskimi vladami, da kuje zaroto in pripravlja s pomočjo nekih monarhističnih držav vojaški pohod na Pariz ter da hoče udušiti revolucijo in vzpostaviti kraljevino.

V tistih dneh je bilo par besed dovolj za ovadbo. Margareta, neprevidna in nepremišljena mlada ženska, je pripovedovala svojim republikanskim prijateljem, kaj je čula o St. Cyru. Na ovadbo niti mislila ni, le tega se je zavedala, da sovraži markija, in živo je še čutila sramoto, ki jo je napravil njenemu ljubljemu bratu.

In njene nepremišljene besede so učinkovale v štiriindvajsetih urah. Markija so odvedli v ječo, njegovo stanovanje in njegove papirje so preiskali. In našli so pri njem pisma, ki so dokazovala, da ima res izdajalske zveze z inozemstvom. Obtožili so ga veleizdaje ter ga poslali pod guillotino in z njim vso njegovo obitelj.

Seveda se je prestrašila usodnih posledic svoje nepremišljenosti. Vse je storila, kar je bilo v njeni moči, da bi rešila markija. Pa zaman je bilo.

In prišla je kazen tudi zanj —

(Dalje prihodnjič).

BERSON je in ostane najboljša kvalitetna znamka. Varuje čevlje, cenejši in trpežnejši je od usnja. Od Vašega čevljarja zahtevajte, da Vam pritrdi Berson gumi podpetnike in gumi podplate.

Za svojo družino vzamem izključno le Vaše testenine, priznal je eden največjih trgovcev z delikatesami v Trstu potniku tovarne testenin v Ilirski Bistrici. Mož, ki pozna in ima na razpolago najboljše izdelke, ve, kaj je dobro.

Molitvenik, najlepši in najcenejši, je dr. Zdešarjevo «Navodilo za pravo pobožnost do Matere božje.» V tej knjižici sta dve sv. maši. Cena vezanemu izvodu 6 din., po pošti 1 din. več. Dobi se v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru, pri Slogi v Ljubljani na Poljanskem nasipu 10, in po drugih knjigarnah. Kdor kupi skupaj vsaj 10 izvodov, dobi 25% popusta. 361

*Jožef Kolarič v Krčevini
nad tremi ribniki otvori*

vinotoč pod vejo

in se priporoča z dobrim vinom in solidno postrežbo. 371

SMEV, tvornica strojeva, Bje lovar, potrebuje za svoje li-varne več pomožnih delavcev s plačo po 4 din. na uro. Sposobni in pridni delavci bi se lahko izobrazili za formerje na strojih ter bi lahko zaslužili na akord po 7 din. na uro. Nastop takoj. 370

Vrtno garniture ter posamezne komade, enako tudi druge pletene izdelke, potne košare itd., parfumerija, nogavice, bombaž in razno drobnino priporoča po konkurenčni ceni tvrdka J. Baloh, Grajski trg 3. 342

Kumno, janež, rdečo deteljo, lipovo cvetje, suhe gobe itd. plačuje najbolje Sever & Komp., Ljubljana. 349 5-3

Za birmance
Velika izbira gotovih oblek po nizki ceni priporoča I. VEZJAK, konfekcija, Maribor, Vetrinjska ulica 7. 252

Lepa, dobroohranjena polpokrita kočija se poceni proda ali zamenja za vino. Naslov v upravn. 373

Poznatí Maršnarovi
limonadni praški „BRAUSE“
se zopet dobijo pri tvrdki
Josip Vitek, Ljubljana
Krekov trg 8.

Zastopstvo in zaloga tovarn «ORION», Maršner. 12-11 275

JOS. NEKREP
tesarski mojster in stavbeni podjetnik
sprejme vsa v njegovo stroko spadajoča dela in jih izvede ročno in ceno.
MARIBOR, SMETANOVA 59.
Telefon 140. 10-7 290

Spodnještajerska ljudska posojilnica

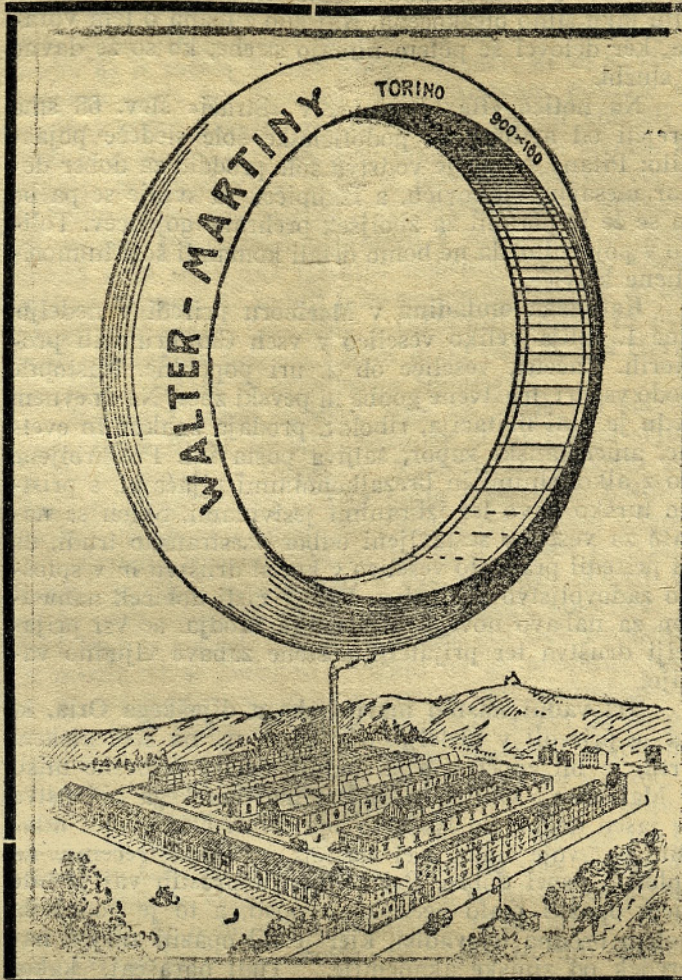
v Mariboru, Stalna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

939

„Svetla“
d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20. Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatik in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala.

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5.

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20. Mestni trg 25

ZAGREB BEOGRAD

Solidna in točna postrežba! — Cene brez konkurence!

FOTO-ATELJE MAKART

samo Gosposka ulica 27, nasproti hotela pri „Zamorcu“ neprenehoma od 8. ure zjutraj do 20. ure zvečer. — Ob nedeljah in praznikih od 8. ure do 12. ure. — Slika se doma in izven doma. 372

ANT. RUD. LEGATOV ZASEBNO UČILIŠČE ZA STROJEPISJE IN STENOGRAFIJO, MARIBOR.

Prva in edina strokovna šola za strojepisje in stenografijo v Mariboru. Začetek tečajev dne 2. julija 1923.

Vpisovanje in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji

Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ul. 7, telef. 100
od 8.—12. in od 14.—18. ure. 326 7-5

Oglasi v „Straži“

imajo najboljši uspeh!

Največja izbira vseh vrst sukna, platna, etaminov in drugega modnega blaga

FRANC MASTEK, Maribor, Glavni trg 16.

Nizke cene! Solidna postrežba! — Poštni nameščenci na obroke!

372 2-1

ZAHVALA.

Podpisana soproga pokojnega gospoda

Jurij-a Gril

sprevodnika južne železnice,

se vsem, ki so ga v tako obilnem številu spremili k večnemu počitku, najpristrčnejše zahvaljuje. Pred vsem se zahvaljuje vlč. g. stolnemu vikarju Antonu Tkavcu za njegove obilne obiske ter očetovsko skrb, kakor tudi do srca ginja nagovor ob odprtem grobu. Isto zahvalo izreka g. dr. Marinu, ki je blagopokojnemu lajšal nepopisljive bolečine, ki jih je čez šest mesecev prenašal z občudovanjavredno potrpežljivostjo. Prav toplo se zahvaljuje njegovim stanovskim tovarišem gg. železničarjem, velesp. Krščanski ženski zvezi ter vsem, ki so njegov spomin počastili s tolikimi krasnimi vencami ter ga spremili do hladnega groba. Ohranimo ga v vedni molitvi ter v dobrem spominu! 374

Žalujoča žena: Katarina Gril.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!